

Az Áldozatkészség Szobrának felavatása.

— Saját tudósítónktól. —

Szép őszi időben, lelkes ünnepi hangulatban avatták fel ma délben a Nemzeti Áldozatkészség Szobrát a Deák Ferencz-téren, az Anker-palota előtt. A felavatás ünnepének országos jelleget adott a sok küldöttség, a mely már tegnap este az ország legkülönbözőbb részeiből az ünnepi aktusban való részvételre a fővárosba érkezett, a szobor körül pedig összegyűltek Magyarország főuri világa, egyházi és katonai méltóságai, a társadalom, a közélet minden számottevő tagja vallás és nemzetiségi különbség nélkül.

A Nemzeti Áldozatkészség Szobrát az Anker-palota előtti járdaszigeten állították fel oly módon, hogy háttéréül a hatalmas palota szolgál. A büszke lovas arczezal az uttest felé fordul és uralja az egész teret. Ez a fából faragott szobor meglepő alkotása a magyar szobrászművészetnek. A postamentummal együtt hét és fél méter magas, dimenzióiban csaknem akkora, mint Andrássy lovasszobra a parlament előtt. Művészi kivitelében is impozáns.

Reggel kilencz órakor vonult fel a katonaság, a mely a szobor körül és a Károly-körut jobb-oldalán a meghívott közönség számára fentartott hely körül kordont vont. A katonasággal csaknem egyidőben érkeztek meg a diszruhás lovas- és gyalogos rendőrsapatok Köpf Ferencz főfelügyelő, rendőrfőparancsnokhelyettes, Mihályi, Jánosi és Matisz rendőrfelügyelők vezetésével, a kik a nagyközönség soraiban tartották fenn a rendet.

Egymás után robogtak a főbejáróhoz a fogatok, autók, melyekből a magyar társadalom legelőkelőbb tagjai szállottak ki.

Hamarosan megtelt a szobor körüli elzárt terület. A notabilitások sokaságában ott voltak: a kormány részéről Tisza István gróf miniszterelnök, Hazai Samu báró honvédelmi, Jankovich Béla dr. közoktatásügyi és Balogh Jenő igazságügyminiszterek, Ilosvay Lajos államtitkár stb.

A meghívott előkelőségek között többek között ott voltak: Balthazár Dezső dr. püspök, Kránitz Károly veszprémi püspök, Beöthy Zsolt dr. egyetemi tanár, Brüll Ignác dr. udv. tanácsos, a főváros részéről Buzay Károly tanácsos, Miklós Elemér tanácsjegyző, Göretzky Zsigmond előljáró, Cziráky Antal gróf, Csáky Károly gróf, Csáky Viktor gróf, Glattfelder Gyula dr. gróf püspök,

Giesswein Sándor dr. pápai prélat, orsz. képviselő, Harkányi Andor báró, Harkányi György báró, Hatvany Károly báró, Follért Károly vezérigazgató, Vészi József udv. tan., Thék Endre udv. tanácsos, Márkus Miksa udv. tanácsos, Hoitsy Pál, a hírlapírók nyugdíjintézetének elnöke, Klebelsberg Kunó gróf államtitkár, Rákosi Jenő főrendiházi tag, Krausz Pál és neje, Domonyi Móróc dr., Drasche Lázár Alfréd, a min. sajtóiroda főnöke, Vázsonyi Vilmos, Feilitzsch Bertold báró, Cziráky Antal gróf, Fürstenberg Stammheim Ferenc Egon gróf, a törvényhatóságok részéről: Pest vármegye képviselőjében Ráday Gedeon gróf főispán és Fazekas Ágoston alispán; Borsód vármegye részéről: Göncsy dr. képviselő; Kolozsvár város részéről: Haller Gusztáv dr. polgármester, Esterházy László dr. főjegyző; Bars megye részéről: Mayláth István alispán vezetésével Nagy Zoltán, Raiczky Géza dr., Botka Győző dr., Ardó Sándor dr., Schöplín Róbert.; Szilágy vármegye részéről: Péchy Imre főispán vezetésével Ince Kálmán min. tanácsos, Góger László orsz. tanácsos, Éltető Ákos műszaki tanácsos; Zala vármegye képviselőjében: Balázs Béla főispán.

A míg a szobor körül a sűrű egymásutánban érkező előkelőségek elhelyezkedtek, a főbejárat előtt Kirchner Ármán cs. és kir. altábornagy és gróf Wilczek Frigyesné vezetésével felállott a Nemzeti Áldozatkésztség végrehajtó bizottsága: Vrabély Ármán dr., Wilczek Frigyes gróf, Oroszy Géza dr., Ágay Vilmos, Basch Árpád, Róna József, Szávozdt Richard, Schwimmer Károly, Kovács István és Balla Jenő, hogy a diszelnököket és a fővédnököket fogadja. Háromnegyed tizenegy óra tájban érkeztek meg Tisza István gróf miniszterelnök, Hazai Samu báró honvédelmi miniszter és Csernoch János bíboros hercegprímás diszelnökök. A diszelnököket Kirchner Ármán, a végrehajtó-bizottság elnöke üdvözölte néhány meleg szóval, megköszönte, hogy az ünnep fényét megjelenésükkel emelték és felkérte a diszelnököket, hogy a végrehajtó-bizottság élén fogadják a király képviselőjét és a fővédnököket. Közben megérkezett Fürstenberg Stammheim Ferenc Egon gróf német főkonzul, a ki Vilmos német császárt képviselte és Hikmet bey török főkonzul, a török szultán képviselőjében. Hü szövetségesünk és fegyvertársunk dicső uralkodóinak követeit a végrehajtó-bizottság élén a diszelnökök fogadták.

Pontban 11 órakor jelentették, hogy közeledik Augusztia kir. hercegasszony kocsija. A zenekar erre az uralkodóház himnuszát játszotta. Augusztia kir. hercegasszonyt, a ki leányával, Zsófia kir. hercegnővel és Majthényi Anna udvarhölgygyel érkezett automobilon, Tisza István gróf miniszterelnök, Hazai Samu báró honvédelmi miniszter és Csernoch János hercegprímás fogadták. Szívélyesen elbeszélgetett a királyi hercegnő a fogadására megjelent urakkal, a német és a török főkonzulokkal, a végrehajtó-bizottság tagjaival. Pár perccel utána érkezett meg Károly István kir. herceg, a király képviselője, Széchenyi gróf sorhajóhadnagy, főhadsegéd kíséretében. A diszelnökök hódolattal fogadták s míg a katonazenekar az uralkodóház himnuszát játszotta, bevonultak a fenségesek a disztáborba.

A fogadás ceremóniáin tulesvén, a fenségek az udvari sátorba vonultak, a hol gróf Wilczek Frigyesné gyönyörű virágbokrétát nyújtott át Augusztia kir. hercegasszonynak a végrehajtó-bizottság nevében. A csokor gyöngyvirágból és remek fehér rózsákból készült, szalagján a következő felírás: »A Nemzeti Áldozatkésztség szobrának végrehajtó-bizottsága — 1915. szeptember 12.«

A mikor az elhelyezkedés megtörtént, Károly István kir. herceg és Augusztia kir. hercegasszony Kirchner altábornagy vezetésével a szoborhoz vonult és a hatalmas faszobor talapzatáról Károly István kir. herceg a király következő üzenetét olvasta fel:

— Meg vagyok bízva azzal, hogy a legfelső közhatalom fejezzem ki azért a kitartó, áldozatkész és mintaszerű gondoskodásért, a melyet az osztrák-magyar monarchiának szétválaszthatatlanul testvéresült s e téren egymással vetélkedő két államában a lakosság széles rétegei a háború kezdete óta fejtenek ki hadban álló dicsőséges és a forrón szeretett hazát önfeláldozóan védelmező hőseinkért és hozzátartozóikért. Ennek a tevékenységnek ékesen szóló emléke legyen ez a lovasszobor a jövőendő nemzedékek számára. Ámde még csak kezdetén vagyunk a királyi kormány által oly czéltudatosan a helyes mederbe terelt nagy akciónak s legszentebb kötelességük mindazoknak, a kik az otthon tüzhelyénél maradtak, hogy ne szünjenek meg továbbra is segídeni abban, miszerint a csapásoktól sujtott harcsook és családjaik sorsán minden erejükből könnyítsenek, ezzel téve tanúságot irántuk érzett mélyeségű hálánkról és csodálatunkról.

— Fűzzük ezt a fogadalmat a mai ünnepséghez.

— Ő felsége, a király nevében a lovasszobrot lelepleztettek jelentem ki.

A beszéd végeztével a zenekar a magyar himnuszt játszotta, a mit a kir. herceg és az egész jelenvolt óriási közönség tisztelegve hallgatott végig.

A fenségek ezután visszatértek a disztáborba és Csernoch János hercegprímás lépett a szobor talapzatára, hogy elmondja ünnepi beszédét.

— Előttünk áll a szobor — ugymond — mezitelen, holt, névtelen emlék a múltból. Váza a hőnek, a ki egy évezreden keresztül védte a magyar nemzetet, a nemzetnek drága kincseit. Ránk, a magyar nemzetre vár a földadat, hogy ezt a szobrot felöltöztessük, életet leheljünk bele, nevet adjunk neki.

— Versenyezzünk a szeretetben. A mi szívünk nemességét fogja hirdetni a szobor; a mi szívünk lüktetése eleveníti a holt emléket, soha el nem muló, dicsőséges neve mi leszünk, a mostani generáció, a melynek lelkét ábrázolja. Isten pazarul diszítette fel a földet a szeretet luxussal; szeretetünk az ő szeretetének nyomában halad. Isteni szeretettel szeretjük hőseinket s áldozatkész szeretetünknek emléke legyen a szobor.

— A legelső magyar ember a király, ő cs. és apostoli királyi felsége, a jótékonyságban versenyző magyarjainak élére állott. Atyai tekintete most rajtunk pihen. Fenséges képviselője, a kit hódoló tisztelettel üdvözlünk, körünkben időzik. Mintha ismét hallanám a királyi elismerésnek szavait, a melyek csak a napokban hangzottak el uralkodói ajkairól a magyar nemzetnek hódoló küldöttsége előtt: »Mély hálával tölt el, hogy az otthonmaradottak áldozatkész gondoskodással a háború által szerencsétlenekké váltakért hathatósan mozdítják elő ügyünket.« Ujra tette váltja ő felsége királyi szavait s elsőnek jelenik meg most is a felebaráti szeretet gyakorlásában, az első ércruhadarabot tevén le szobrunkra. S itt is szövetkezve látjuk vele a német nemzet hatalmas császársját s másik szövetségesünket, a törökök dicső uralkodóját. Egyek ők népeik szeretetében, a győzelmek kivívásában s egyek a felebaráti szeretet gyakorlásában. A szövetkezett három uralkodónak lemeze legszebb ékessége lesz a szobornak.

— Hódoló tisztelettel kérem ő felsége magas képviselőjét, ő császári és királyi fenségét, hogy a legértékesebb lemezzel szobrunkat díszíteni kegyeskedjék.

A hercegprímás itt felkérte a király képviselőjét, hogy helyezze el ő felségének aranylemezét az Áldozatkésztség Szobrának lőfejdíszében, melyet az udvari sátorban egy plüstakaróval leterített asztalkán helyeztek el. A lőfejdísz a magyar ötvösművészet remeke és gazdagon övezett ezüst keretbe foglalja a király, a német császár, a török szultán, Károly István királyi herceg és Augusztia királyi hercegasszony aranylemezait.

Kis aranykalapáccsal beszegezték a lőfejdíszbe a lemezeket. Károly István királyi herceg először a királyét, azután Fürstenberg Stammheim Egon gróf Vilmos császár lemezét, Achmet Hikmet bey a török szultánét, azután pedig Augusztia kir. hercegnő és Károly István kir. herceg a saját lemezét. A míg e lemezhelyezések folytak, a zenekar egymásután játszotta a magyar Himnuszt, a Heil dir im Siegerkranz-ot és a török nemzeti himnuszt, majd az aktus befejezése után folytatta a hercegprímás a beszédjét:

— Kérem a főváros minden jóért és szépért rajongó hazafias közönségét, fogadja gondozó szeretettel e szobrot s őrizze meg mint a nagy történelmi idők egyik kegyeletes emlékét.

— Végül kérem az Isten áldását ő császári és apostoli királyi felségére, dicső szövetségeseire, a jelenlévők fenséges képviselőjére, a hadi jótékonyság angyalára, Augusztia királyi hercegasszony ő fenségére s mindazokra, a kik a nemzeti áldozatkésztség szobra által szolgált hazafias ügyet buzgó fáradozásaikkal és nemeszívü adományaikkal előmozdítják.

A gyönyörű beszéd végeztével a zenekar újból a Himnuszt játszotta, majd Bárczy István dr. polgármester állott fel a szobor talapzatára s meglehangú beszéd kíséretében vette át az Áldozatkésztség Szobrát a főváros gondozásába.

A lelkes éljenzéssel fogadott beszéd után Bárczy István dr. polgármester kis aranykalapáccsal bevverte a főváros lemezét a szobor postamentumába, az Operaház énekara pedig a Szózatot

és a Himnuszt énekelte el Roubal Vilmos karigazgató vezetésével. Utána a törvényhatóságok jelenvolt képviselői helyezték el vármegyéjük és városuk lemezeit a szobron.

Az avatási ünnepség végeztével Károly István királyi herceg mindenekelőtt Bárczy István dr. polgármestert kérte magához, a kivel sokáig elbeszélgetett. Bemutatták ezután a fenségeknek Sidló Ferenc szobrászművészt, ki a szobornak tervezője és megalkotója volt. Érdeklődtek tőle a szobor készítése iránt s a legnagyobb dicsérettel szóltak a kemény tölgyfából készült óriási szoborról. Bemutatták a fenségeknek Basch Árpád festőművészt is, a ki az áldozatkésztség pergamentalbumát készítette el. Ez az album a Muzeumban fog elhelyezést nyerni. Kétezerrel több oldal van benne és csak a lapok sulya fél métermázsát tesz ki. A könyv verete ékszerdomborítás, fedele preparált pergament, kézfestéssel és kéziaranyozással van ellátva a megfelelő kor technikájában. A lapjainak javarésze eredeti rajz. Ő felségének lapját Károly István királyi herceg elkérte, hogy mennél előbb visszaérkezessen az a király aláírásával. A királyi herceg a saját lapját aláírta. A német császár és a szultán lapját a főkonzulok még a művész műtermében átvették és külön futárral küldték el, hogy aláírva mielőbb visszaérkezhesenek.

Bemutatták a királyi hercegnek Schmidt Miklós disztitőszobrászt, ki a famegmunkálást végezte és Thék Endre udvari tanácsost, a ki a postamentumot készítette és az egész szobor anyagát díjmentesen ajánlotta fel a hadi jótékonysági akció javára.

Az ünnepség végeztével a fenségek sokáig cserélt tartottak a jelenvolt urakkal. Távozásukkor a zenekar ismét az uralkodóház himnuszát játszotta.

A hivatalos ünnepség befejezése után a végrehajtó-bizottság jelenlétében megkezdtek a fémlémezek elhelyezését. A mai nap folyamán tízezer fémlémezt helyeztek el a szobron. Elsősorban a lőfejdísz helyezették el.

HIREK.

Használjunk hadisegélypostabélyegot!

Váltunk fémpikkelyeket a Nemzeti áldozatkésztség szobrára! Adományok beküldhetők a szerkesztőség címére is!

— **Személyi hír.** Konstantinápolyból táviratozzák: Pallavicini örgróf osztrák-magyar nagykövet e hó 14-én rövid szabadságra utazik.

— **Kitüntetett rendőrfogalmazó.** A király elrendelte, hogy Bottka Sándor dr. budapesti rendőrségi segédfogalmazónak, a 46. gyalogezred tart. hadnagyának, az ellenséggel szemben való vitéz magatartásáért a legfelsőbb dicső elismerés utólag tudtul adassék.

— **Kitüntetett hősök.** A hadsereg főparancsnokság az ellenség előtt tanúsított vitéz magatartásuk elismerésül dicső elismerésben részesítette a 19. honvédelvasdandárhoz beosztott nagycsei Sey Ernő 8. honvédszázadbeli főhadnagyot, a 7. népfelkelő-huszársztyályhoz beosztott pölskőfői Istóczy Kálmán dr. szolgálaton kívüli viszonybeli honvédfőhadnagyot, az 1. népfelkelő-huszársztyályhoz beosztott Liszka Károly, öttömösi Gerebely János dr. és Fink Oszkár népfelkelő főhadnagyokat, a 19. honvédelvasdandárhoz beosztott Bánó Iván 8. honvédszázadbeli tartalékos hadnagyot, a 34. tábori tüzérdandárhoz beosztott Kovács Mihály dr. tartalékos segédorvost és a 60. gyalogezredhez beosztott Biedermann János dr. népfelkelő segédorvost, valamint az ellenség előtt teljesített kitünő szolgálataik elismerésül Schaffner Károlyt, az 1. népfelkelő-huszársztyályhoz beosztott népfelkelő főhadnagyot és a 20. honvédelvasdandárhoz beosztott Marczis Ferenc dr. főhadnagy-hadbíró, az ellenség előtt tanúsított kiválóan vitéz magatartásuk elismerésül Trsinsky Mirko és Petaj Dragutin 28. gyalogezredbeli tőrzsörmestereknek, Simon Antal 3. honvédelvasdandárhoz beosztott Horváth József csendőrmestereknek az arany vitézségi érem adományozta.

— **Távíratforgalom Galicziával.** A magántávíratforgalom Galiczia következő helyeivel megnyílt: Delatyn, Jablonov, Kolomea, Kossov, Lanczyn, Mikuliczyn, Vorochta és Zabie. E helyekre tehát magántávíratok ismét küldhetők és onnan érkezhettek. Ugyancsak magántávíratok ez idő szerint Bukovinának csak alább felsorolt helyeivel válthatók: Berhemeth am Sereth, Csernovitz, Dorna-Vatra, Isvor, Kimpolung, Kirlibaba, Pojana Stampi, Radautz, Seletin, Suczava, Unter-Vikov, Uscie Putilla és Viznitz. Bukovina többi helyére magántávíratok tehát egyelőre nem küldhetők, illetve más helyéről nem érkezhettek.

— **Emlékünnepély az elesett hősökért.** A pesti izr. hitközség Dohány-utcai templomában az elesett hőseink emléke tiszteletére csütörtökön, folyó hó 16-ikán déli 12 órakor emlékünnepély fog tartani, mely alkalommal a m. kir. Hadsegélyző Hivatal javára perselygyűjtés fog eszközöltetni. Ez ünnepélyre a kormány, állami és más hatóságok stb. is hivatalosak lesznek.